

نیاز به حکومت

شما پیش از این در درس تاریخ با حکومت‌ها و سلسله‌های مختلف آشنا شده‌اید. آیا تاکنون فکر کرده‌اید که چرا حکومت‌ها پدید

آمده‌اند و آیا جامعه‌ای می‌تواند بدون نهاد حکومت به حیات خود ادامه دهد؟

همان‌طور که زندگی اجتماعی یک ضرورت است و انسان‌ها نمی‌توانند به تنهایی زندگی کنند و نیازهای مادی و معنوی خود را برطرف کنند، داشتن حکومت نیز برای یک جامعه یک ضرورت است و هیچ جامعه‌ای نمی‌تواند بدون وجود حکومت باقی بماند؛ زیرا در زندگی اجتماعی نیازهای مشترکی وجود دارد و افراد برای تنظیم امور خود به قوانین و مقرراتی نیاز پیدا می‌کنند. آنها همچنین برای اجرای قوانین و حل اختلافات، برقراری امنیت و نظم، ایجاد هماهنگی میان فعالیت‌های مختلف جامعه و دفاع از هجوم دشمنان ناگزیرند حکومتی تشکیل دهند و اداره امور جامعه را به افرادی بسپارند. بنابراین بدون نهاد حکومت، جامعه دچار اختلال و هرج و مرج می‌شود.

بدون چه نهادی جامعه دچار اختلال و هرج و مرج می‌شود؟

وظایف حکومت

اگرچه نهاد حکومت در همه کشورهای وجود دارد و حکومت‌ها تقریباً وظایف مشابهی را به عهده دارند؛ ولی تفاوت‌های مهم و مهم‌ترین ویژگی‌های ارزشی و فرهنگی کشور توسط چه نهادی تمایز می‌شود؟ اساسی نیز میان آنها وجود دارد. نهاد حکومت، مهم‌ترین ویژگی‌های ارزشی و فرهنگی یک کشور را نمایان می‌سازد. به همین دلیل در معرفی کشورها و بیان هویت آنها، از نوع حکومت آنها نیز یاد می‌شود.

برخی از مهم‌ترین وظایف حکومت‌ها عبارت‌اند از:

مهم‌ترین وظایف حکومت‌ها را نام ببرید. (4 مورد)

- وضع قوانین و مقررات لازم در امور مختلف
- اجرای قوانین
- برقراری نظم و امنیت
- رسیدگی به اختلافات و شکایت‌ها
- تعلیم و تربیت
- حفظ میراث فرهنگی
- سیاست‌گذاری فرهنگی
- عمران و آبادانی کشور
- ایجاد وسایل و امکانات لازم برای رفع نیازهای معیشتی، اجتماعی و اقتصادی مردم
- ایجاد هماهنگی بین فعالیت‌های مختلف اقتصادی و اجتماعی
- دفاع از کشور و حفظ تمامیت ارضی*
- مدیریت منابع طبیعی و ثروت‌هایی که به عموم مردم تعلق دارند؛
- حمایت از گروه‌های خاص و نیازمند مانند کودکان بی سرپرست، معلولان و ازکارافتادگان.

فعالیت

۱- با توجه به آنچه در سال های قبل درباره قوه مقننه، قضائیه و مجریه خوانده اید، چند مورد از مهم ترین وظایف حکومت را که در صفحه قبل نوشته شده، انتخاب کنید و بگویید از وظایف کدام قوه است.

وضع قوانین و مقررات (قوه مقننه) - اجرای قوانین (قوه مجریه) - تعلیم و تربیت (قوه مجریه) - رسیدگی به اختلافات و شکایات (قوه قضائیه)

اسلام و حکومت

وجود حکومت از دیدگاه اسلام را توضیح دهید.

اسلام وجود حکومت را برای جامعه ضروری می داند. زیرا بسیاری از احکام الهی (مانند عدالت) جز با تشکیل یک جامعه و حکومت الهی، محقق نمی گردد. پیامبر اکرم ﷺ نیز پس از هجرت از مکه به مدینه، حکومت اسلامی تشکیل داد.

مبدأ قوانین و مقررات برای برپایی حکومت از دیدگاه اسلام، حکمت و اراده خداوند است و عقل و وحی الهی، دو وسیله اصلی

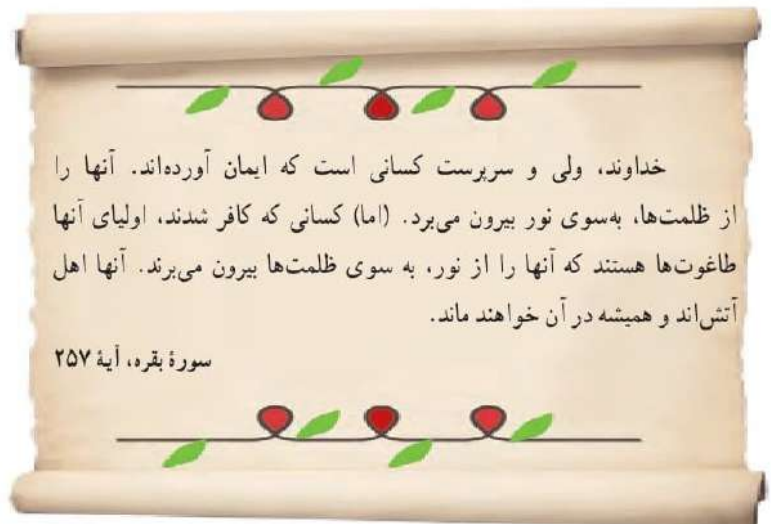
برای شناخت ارزش های الهی، قوانین و مقررات اجتماعی هستند.

دو وسیله الهی برای شناخت ارزش های الهی قوانین و مقررات اجتماعی کدامند؟ عدالت و ایجاد شرایط مناسب برای رشد و تعالی مردم، آزادی انسان ها از همه بندها و موانع سعادت آنها، استقلال و نفی سلطه بیگانگان، ظلم نکردن، مسئولیت در قبال مظلومان، تأمین اجتماعی و تلاش برای عمران و آبادی زمین، برخی از قوانین و ارزش های اجتماعی اسلام هستند.

مجریان قوانین عادلانه باید چه ویژگی های داشته باشند؟

قانون الهی ضامن عدالت است و مجریان قوانین عادلانه باید دو ویژگی داشته باشند: عدالت را بشناسند و به عدالت رفتار کنند. به همین دلیل، برای حکومت و اداره امور جامعه، فقط آن گروه از مردم شایستگی دارند که هم از قوانین و ارزش های الهی آگاهی داشته باشند و هم از نظر تقوا و عدالت از دیگر مردم بالاتر باشند. در رأس این گروه، پیامبران الهی و سپس جانشینان آنها یعنی امامان معصوم علیهم السلام قرار دارند. در غیاب آنان نیز، افراد باتقوا و عادلانی که آگاهی لازم را به دستورات اسلام داشته و بر اساس تجربه، حکمت و سیاست صحیح، می توانند دستورات اسلام را به درستی بر شرایط و زمان های مختلف تطبیق دهند، ادامه دهنده راه آنها هستند.

در رأس حاکمان الهی چه کسانی قرار دارند؟ امت اسلامی باید از پذیرش طاغوت و حکومت های غیر الهی خودداری کند و برای شکل گیری امامت و ولایت الهی بر اساس موازین و ارزش های اسلامی از هیچ تلاش و مجاهدتی دریغ نرزد.

۲- چرا مبدأ اصلی قوانین برای برپایی حکومت از دیدگاه اسلام، حکمت و اراده خداوند است؟
 انسان ها و همه موجودات دیگر تحت حاکمیت خدا قرار دارند و حکومت حق انحصاری خداوند است.
 ۳- با مطالعه آیات قرآن کریم در صفحه قبل، دیدگاه اسلام را درباره ماهیت حکومت بیان کنید.

در جهان بینی توحیدی اسلام حق مالکیت همه موجودات و پدیده های جهان فقط از آن خداست و کسانی که به او ایمان دارند خدا آن ها را از ظلمات به سمت نور و روشنایی (قرب الهی) می برد.

کسانی که به خدا ایمان دارند بعد از او باید از پیامبران الهی و سپس جانشینان آن ها یعنی امامان معصوم به نیابت و وکالت از خدا فرمان ببرند و در عیاب آن ها افراد صالح و متقی ادامه دهنده راه آن ها هستند.

حکومت در کشور ما

همان طور که در فصل هشتم خواندید. پس از پیروزی انقلاب اسلامی، حکومت جمهوری* اسلامی در ایران تأسیس و جانشین حکومت شاهنشاهی شد.

↓ کلمه جمهوری به چه معناست؟

بنیان گذار این نوع حکومت امام خمینی علیه السلام است. کلمه «جمهوری» نشان می دهد که شکل این حکومت، جمهوری است و در آن حق انتخاب و مشارکت مردم در حکومت به رسمیت شناخته می شود. کلمه «اسلامی» نیز یعنی محتوای این حکومت اسلامی است و کشور با اصول و قوانین اسلامی اداره می شود. زمامداران آن نیز باید مؤمن و معتقد به اسلام و متعهد به اجرای آن باشند.

↑ کلمه اسلامی به معناست؟

۴- تحقیق کنید پس از انقلاب اسلامی تاکنون، چه انتخابات هایی و با چه تعداد، در کشور برگزار شده است؟
 بر عهده دانش آموز

بر طبق قانون اساسی مهمترین رکن حکومت جمهوری اسلامی چیست؟

ارکان حکومت در جمهوری اسلامی ایران

بر طبق قانون اساسی، مهم ترین رکن حکومت جمهوری اسلامی رهبری آن است و سه قوه

رهبری در جمهوری اسلامی بر چه پایه ای است؟
مقننه، قضائیه و مجریه تحت نظارت رهبری به اداره امور کشور می پردازند. رهبری در جمهوری اسلامی ایران بر پایه «ولایت فقیه» است.

ولایت به معنای سرپرستی است. گفتیم که از دیدگاه اسلام پیامبران و امامان معصوم علیهم السلام

از طرف خداوند نمایندگی دارند که مردم را سرپرستی کنند. بر طبق اصل پنجم قانون اساسی، در زمان غیبت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف سرپرستی جامعه اسلامی برعهده فقیه عادل و باتقوا، آگاه به زمان دارند؟

شجاع، مدیر و مدبر است.

ارکان حکومت در جمهوری اسلامی ایران را نام ببرید.

رهبری (ولی فقیه)

قوه مجریه

رئیس جمهوری، معاونان و وزارتخانه ها

قوه قضائیه

رئیس قوه قضائیه، قضات، دیوان عالی کشور، دادگاه ها، دادرها و ...

قوه مقننه

نمایندگان مجلس شورای اسلامی، اعضای شورای نگهبان

اختیارات و وظایف رهبر

رهبر، مدیریت کلان و ارزشی کشور را برعهده دارد. به این معنا که مراقب حرکت کلی کشور است تا از اهداف و ارزش های

انقلاب اسلامی، منحرف نشود.

بر طبق اصل 110 قانون اساسی مهم ترین وظایف و اختیارات رهبری را نام ببرید؟

بر طبق قانون اساسی (اصل ۱۱۰)، برخی از مهم ترین وظایف و اختیارات رهبر جمهوری اسلامی عبارت‌اند از:

* تعیین سیاست‌های کلی نظام و نظارت بر حسن اجرای آنها

* فرماندهی کل نیروهای مسلح

* نصب و عزل و قبول استعفای فقهای شورای نگهبان، رئیس قوه قضائیه، رئیس سازمان صداوسیما

جمهوری اسلامی ایران و فرماندهان نیروهای نظامی، انتظامی و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ...

* عفو یا تخفیف مجازات محکومان در حدود موازین اسلامی ...

برخی از سیاست‌های کلی نظام که تاکنون تهیه شده و ابلاغ شده‌اند

عنوان	تاریخ	
ابلاغ سیاست‌های کلی نظام در امور «پدافند غیرعامل»	۱۳۸۹/۱۱/۲۹	۱
ابلاغ سیاست‌های کلی نظام در امور «امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات و ارتباطات»	۱۳۸۹/۱۱/۲۹	۲
ابلاغ سیاست‌های کلی اشتغال	۱۳۹۰/۰۴/۲۸	۳
ابلاغ سیاست‌های کلی ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش	۱۳۹۲/۰۲/۱۰	۴
ابلاغ سیاست‌های کلی «اقتصاد مقاومتی»	۱۳۹۲/۱۱/۲۹	۵
ابلاغ سیاست‌های کلی «سلامت»	۱۳۹۳/۰۱/۱۸	۶
ابلاغ سیاست‌های کلی «جمعیت»	۱۳۹۳/۰۲/۳۰	۷
ابلاغ سیاست‌های کلی «علم و فناوری»	۱۳۹۳/۰۶/۲۹	۸
ابلاغ سیاست‌های کلی «محیط زیست»	۱۳۹۴/۰۸/۲۶	۹
ابلاغ سیاست‌های کلی «خانواده»	۱۳۹۵/۰۶/۱۳	۱۰

در نظام جمهوری اسلامی علاوه بر رهبری و قوای سه گانه، نهادهای ویژه دیگری در اعمال حاکمیت مشارکت دارند. در نظام جمهوری اسلامی علاوه بر رهبری و قوای سه گانه کدام نهاد های ویژه در اعمال حاکمیت مشارکت دارند؟ از جمله این نهادها می‌توان به مجلس خبرگان رهبری، شورای نگهبان، مجمع تشخیص مصلحت نظام، شورای عالی

امنیت ملی و شورای عالی انقلاب فرهنگی اشاره کرد.

فعالیت

۵- حکومت جمهوری اسلامی چه ویژگی هایی دارد؟ ویژگی های رهبر در حکومت جمهوری اسلامی کدام اند؟ توضیح دهید.

۶- در روزنامه ها یا مجلات، یک یا چند مورد از توصیه های رهبر جمهوری اسلامی ایران به کارگزاران حکومتی را درباره امور مختلف کشور جست و جو کنید و بنویسید. در صورتی که به اینترنت دسترسی دارید، می توانید به پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری یا پایگاه اطلاع رسانی حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله خامنه ای به نشانی «farsi.khamenei.ir» و «www.leader.ir» مراجعه کنید.

پس از جمع آوری گزیده سخنان مقام معظم رهبری، آنها را روی یک تابلو نمایش دهید. **بر عهده دانش آموز**
۷- درباره یکی از نهادهایی که در اعمال حاکمیت (غیر از رهبری و قوای سه گانه) نقش دارند، تحقیق کنید و برخی از مهم ترین وظایف آنها را در کلاس بیان کنید. **بر عهده دانش آموز**

چرا در قانون اساسی تشکیل شوراهای شهرو روستا مورد توجه قرار گرفته است؟

• شوراهای اسلامی شهر و روستا

از آنجا که نوع حکومت در کشور ما جمهوری است و مردم باید در همه شئون حکومت نقش و مشارکت داشته باشند، در قانون اساسی تشکیل شوراهای اسلامی روستا، شهر، شهرستان و استان مورد توجه قرار گرفته است. اعضای این شوراهای را مردم منطقه یا محل انتخاب می کنند. **شوراهای اسلامی شهر و روستا با چه هدفی تشکیل می شوند؟**

شوراهای اسلامی با هدف همکاری مردم برای پیشبرد برنامه های اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و عمرانی با توجه به شرایط و مقتضیات هر منطقه از کشور تشکیل می شوند.

شورای اسلامی شهر تهران

فعالیت

۸- درباره فعالیت های اخیر شورای اسلامی شهر یا روستای خود تحقیق کنید و مهم ترین اقدام هایی را که شورا برای پیشرفت منطقه شما انجام داده است، در کلاس و با راهنمایی معلم خود، **بصورت پوستر یا گزارش بر عهده دانش آموز**